

Relat: L'educació dels infants de 0 a 3 anys i la necessària equitat a les Illes Balears

Vicenç Arnaiz

RESUM

Tot infant té dret a l'educació des del naixement.

Des de fa trenta anys les lleis d'educació a Espanya reconeixen el període de 0 a 3 anys com un cicle fonamental i amb caràcter propi. A més, totes les lleis bàsiques d'educació d'aquest país obliguen les administracions públiques a garantir-ne les places suficients per assegurar l'escolarització de la població que ho demani.

L'esclat de la crisi econòmica a Espanya, a partir de 2009, provocà una creixent desigualtat econòmica i un fort increment de la pobresa al nostre país.

Els organismes internacionals i les grans organitzacions humanitàries alerten des de fa més de deu anys que els més grans perjudicats són els infants: són els percentualment més afectats per la pobresa, són a qui més danyen els seus efectes, de manera que s'arriba a hipotecar el seu futur, i a Espanya les polítiques socials no els solen tenir en compte. Tanmateix, els organismes i acadèmics expliquen que les mesures d'equitat en aquests primers anys són les que tenen més efectes igualadors. L'educació infantil de qualitat figura com a principal mesura igualadora.

La realitat escolar respecte a l'educació dels infants de 0 a 3 anys és molt desigual a tot l'Estat. Les Illes Balears ocupen les darreres posicions a l'escala de recursos públics per a les famílies en aquesta matèria. Els ajuntaments balears, atès l'absentisme del Govern autonòmic en aquesta qüestió, han assumit l'oferta educativa de 0 a 3 anys. Per tant, l'oferta de places és molt desigual entre poblacions i entre illes.

En aquest treball es fa el relat dels dos únics períodes, 2007-2011 i 2018-2019, en els quals s'han pres mesures generalitzades de protecció al dret a l'educació i la necessària equitat.

RESUMEN

Todo niño tiene derecho a la educación desde su nacimiento.

Desde hace treinta años las leyes de educación en España reconocen el periodo de 0 a 3 años como un ciclo fundamental y con carácter propio. Además, todas las leyes básicas de educación de este país obligan a las administraciones públicas a garantizar las plazas suficientes para asegurar la escolarización de la población que lo solicite.

El estallido de la crisis económica en España, a partir de 2009, provocó una creciente desigualdad económica y un fuerte incremento de la pobreza en nuestro país.

Los organismos internacionales y las grandes organizaciones humanitarias alertan desde hace más de diez años que los mayores perjudicados son los niños: son los porcentualmente más afectados por la pobreza, son a quienes más dañan sus efectos, por lo que se llega a hipotecar su futuro, y en España las políticas sociales no les suelen tener en cuenta. Sin embargo, los organismos y académicos explican que las medidas de equidad en estos primeros años son las que tienen más efectos igualadores, figurando la educación infantil de calidad como principal medida igualadora.

La realidad escolar respecto a la educación de los niños de 0 a 3 años es muy desigual en todo el Estado. Las Islas Baleares ocupan las últimas posiciones en la escala de recursos públicos para las familias en esta materia. Los ayuntamientos balears, dado el absentismo del Gobierno autonómico en esta cuestión, han asumido la oferta educativa de 0 a 3 años. Por lo tanto, la oferta de plazas es muy desigual entre poblaciones y entre islas.

En este trabajo se hace el relato de los dos únicos periodos, 2007-2011 y 2018-2019, en los que se han tomado medidas generalizadas de protección al derecho a la educación y la necesaria equidad.

I. EL PERÍODE DE 2007 A 2011

Aquesta comunitat autònoma tingué un pla per a l'educació dels infants de 0 a 3 anys per primera vegada la legislatura de 2007 a 2011. Els fets principals:

- 1) El maig de 2008 es publicà el Decret 60/2008,¹ que establia els requisits mínims per al funcionament del primer cicle d'educació infantil.
- 2) L'agost de 2008 es publicà per primera vegada una convocatòria per a la creació i reconversió de places de 1r cicle d'educació infantil. Es convocaren ajudes per a la creació de 2.000 places públiques amb una ajuda de 6.000 euros/plaça i la reconversió en places educatives de guarderies per un import de quasi 15 milions d'euros. S'hi acolliren 48 ajuntaments (dels 67 de les Illes) i un consell insular.
- 3) El desembre de 2008 es publicà el Decret 131/2008, que estableix i regula la xarxa d'escoletes públiques,² i es creà l'Institut per a l'Educació de Primera Infància (IEPI). Pràcticament tots els ajuntaments i els consells insulars signaren el conveni de col·laboració amb la xarxa pública d'escoletes.
- 4) El febrer de 2009 es posà en marxa per primera vegada a les Illes el procés d'acreditació de les competències professionals en educació infantil per resoldre la situació dels professionals que treballaven sense la titulació necessària.
- 5) El setembre de 2009 els equips d'atenció primerenca de les Illes Balears es triplicaren i passaren dels 3 EAP que el Ministeri d'Educació havia creat el 1989 a 9 el curs 2009-2010.
- 6) L'octubre de 2009 el Govern de les Illes Balears feu per primera vegada una convocatòria d'ajudes per al sosteniment d'escoles infantils públiques (4.000 euros/unitat), per al funcionament de serveis d'atenció primerenca (1.000 euros/alumne amb necessitats

¹ Decret 60/2008, de 2 de maig, pel qual s'estableixen els requisits mínims dels centres de primer cicle d'educació infantil.

² Decret 131/2008, de 28 de novembre, pel qual s'estableix i regula la xarxa d'escoles infantils públiques i els serveis per a l'educació de la primera infància de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i es crea l'Institut per a l'Educació de la Primera Infància.

educatives especials) i per a activitats d'apoderament educatiu de les famílies (400 euros per 5 sessions).

El Govern de les Illes Balears fou decisiu en la posada en marxa del Pla Educa3 a l'Estat, que suposà la primera i única inversió generalitzada que ha fet l'Estat espanyol en l'educació 0-3 anys. Suposà la inversió total d'una mica més de 1.000 milions d'euros entre 2008 i 2012.

Els resultats principals de la iniciativa política del president Antich i la consellera Galmés, que comptaren habitualment amb el suport de tots el grups que formaven el Parlament, foren:

1) Legalització i creació de places

a) El setembre de 2007 a les Illes Balears hi havia, segons dades de la UIB, un total de 350 centres que ateníen regularment infants de 0 a 3 anys, dels quals només 66 centres (el 18,5%) tenien autorització de 1r cicle d'educació infantil (1 a Eivissa, 0 a Formentera, 51 a Mallorca i 14 a Menorca). Dels 66 centres, el 50% eren públics.

b) Com a resultat d'aquell programa a les Illes Balears en pocs anys s'arribà a 217 centres autoritzats de 1r cicle d'educació infantil (un 328% d'increment) distribuïts d'aquesta manera: 16 a Eivissa, 1 a Formentera, 177 a Mallorca i 23 a Menorca. Eren públics el 53,4% dels 217 centres.

2) Creació d'un marc ordenat i estable de relació amb els ajuntaments, que són els titulars de la pràctica totalitat dels centres públics, el qual incloïa no sols aportacions econòmiques de la Comunitat Autònoma, sinó també l'assessorament per a la millora del funcionament de les escoles.

3) Posada en marxa d'un programa general d'activitats d'apoderament educatiu de les famílies, tant si tenien infants escolaritzats com si no.

4) Una ampliació de l'atenció primerenca als infants de 0 a 6 anys amb dificultats de desenvolupament a totes les Illes, atesa l'ampliació dels equips d'atenció primerenca i la creació de la xarxa de Serveis de Desenvolupament Infantil i Atenció Primerenca (SEDIAP) per part de la Conselleria de Serveis Socials.³

No estava tot fet, però es va fer molt. Sobretot s'havia produït un canvi: el Govern de les Illes Balears havia començat a pensar seriosament en els infants de 0 a 3 anys en termes educatius.

³ Anuari de l'Educació a les Illes Balears (2012). Vicenç Arnaiz. *Equips Educatius d'Atenció Primerenca a les Illes Balears. Notes per ajudar a entendre'n la història i realitat present.*

2. EL PERÍODE DE 2011 A 2015

A la legislatura de 2011-2015, marcada per la crisi econòmica, les retallades en les aportacions econòmiques van ser el factor dominant. Les aportacions del Govern van quedar reduïdes a zero. Tanmateix, la majoria d'ajuntaments van mantenir en funcionament les escoles, encara que amb una baixada molt important de matrícula, conseqüència de l'increment de l'atur i la manca d'ajudes a l'escolarització.⁴

2.A. El infants menuts emergeixen com a subjectes de dret

Aquells anys i els posteriors va haver-hi una novetat: una creixent sensibilitat i preocupació col·lectiva per la creixent pobresa infantil. Les mesures d'equitat necessàries per als infants apareguren com una necessitat en els moviments associatius. També per primera vegada els estudis i les reflexions de les grans ONG humanitàries⁵ inclogueren la denúncia dels efectes de la pobresa en la primera infància.

Organismes internacionals tan diferents com l'OCDE i l'FMI inclogueren cada vegada més entre les seves recomanacions la cura de l'educació infantil com a factor decisiu en el desenvolupament.

Un dels elements clau foren els estudis de James Heckman, premi Nobel d'Economia de 2000, que evidenciaren l'altíssima rendibilitat en termes econòmics de la inversió en educació a la primera infància. De mica en mica el seu missatge economicista donà arguments allà on les raons humanitàries no prosperaven.

Aquestes anàlisis tingueren una àmplia difusió entre molts sectors dels professionals educatius i els moviments associatius de les famílies. També arribà a les xarxes associatives i als moviments socials de base. Hi havia tres idees fonamentals: 1) l'accés a una escolarització de qualitat en el període 0-3 com a factor decisiu per a la igualtat d'oportunitats, 2) aquesta inversió com a eina necessària

⁴ Anuari de l'Educació a les Illes Balears (2014). Vicenç Arnaiz. *Les escoles de Menorca. I ara què? Educació infantil i polítiques d'infància*.

⁵ Observaciones generales del Comité de los Derechos del Niño de las Naciones Unidas. Observación general núm. 7. Publicada per UNICEF (2005).

UNICEF (2014). *La Infancia en España el valor social de los niños: hacia un pacto de estado por la infancia*.

UNICEF (2012). *La infancia en España 2012- 2013*.

UNICEF (2016). *Equidad para los niños. El caso de España*.

Flore, R. (coord.) (2016). *La transmisión intergeneracional de la pobreza: factores, procesos y propuestas para la intervención*. Madrid: FOESSA.

Informes de FOESSA: en tots es denuncia la creixent desigualtat que afecta sobretot la població infantil i la manca de polítiques públiques de protecció suficient a la infància.

Comisión Europea (2013). *Recomendación "Invertir en la infancia: romper el ciclo de las desventajas"*. Disponible a:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:059:0005:0016:ES:PDF>

XLIX Comisión Europea (2015). *Invertir en la infancia: romper el ciclo de las desventajas. Un informe de políticas nacionales*.

Mari-Klose, P. et al. (2010). *Infancia y futuro: Nuevas realidades, nuevos retos*. Colección Estudios Sociales, núm. 30. Barcelona: Fundación "la Caixa".

Síndic de Greuges de Catalunya (2015). *Informe sobre la igualtat d'oportunitats a l'educació infantil (0-3 anys)*. Barcelona:

Síndic de Greuges de Catalunya.

Save the Children (2017). *Desheredados*.

per trencar la transmissió intergeneracional de la pobresa, i 3) la millora que suposa per a les expectatives de les economies tenir cura del desenvolupament dels infants petits.

Per què aquesta àmplia difusió dels estudis sobre la pobresa infantil? Bona part de la classe mitjana va trobar-se en condicions de pobresa, i molt especialment les famílies amb infants. Açò feu que organismes internacionals i molts acadèmics van centrar la mirada en l'anàlisi de la creixent pobresa infantil, atès el deteriorament galopant de les condicions socioeconòmiques de les famílies i molt especialment de les famílies amb infants, cosa que va fer créixer de forma alarmant la pobresa infantil, la retallada o la desaparició de les polítiques socials i especialment de les polítiques socials d'infància. A més, el 2014 se celebrava el 25è aniversari de la Convenció sobre els Drets de l'Infant.

Però sobretot perquè les famílies i part del professorat d'infantil amb relacions més intenses amb les famílies percebien en la seva pell cada dia el sofriment i la humiliació social que vivien infants, pares i mares que ells coneixien. La pobresa absorbia famílies i treballadors que la desconeixien fins llavors. Molts ajuntaments s'hagueren de plantejar facilitar ajudes a l'escolarització o tancar aules.

La percepció de l'equitat per als infants com una necessitat individual i col·lectiva anà cristal·litzant en el sentiment de molts actors educatius de les escoles i en el teixit social en general.

2.B. Les condicions de les treballadores i dels treballadors. Un cop passats els anys més feixucs de la crisi econòmica, començaren també a emergir amb insistència denúncies de les condicions laborals dels treballadors de les escoles, que, ara per ara, depenen de dotzenes de convenis diferents, sobretot del conveni col·lectiu de centres d'assistència i educació infantil que en l'àmbit estatal estableix les condicions laborals dels professionals dels centres privats i d'alguns centres públics: la darrera renovació d'aquest conveni⁶ fixa un salari mensual de 1.370 euros per als mestres i de 930 euros per als educadors infantils per 14 pagues (el salari mínim interprofessional a Espanya és de 900 euros mensuals per 14 pagues). O sigui, que els educadors infantils tenen unes condicions de salari mínim. I els mestres de 0-3 anys de centres privats cobren un 73% menys que els de les unitats concertades de 3 a 6 anys.

3. EL PERÍODE DE 2015 A 2019

En quasi tots els programes electorals ja aparegueren compromisos de millora de l'educació dels infants de 0 a 3 anys. Tanmateix, durant els dos primers anys del període aquest tema pràcticament no aparegué en els debats polítics al Parlament.

⁶ BOE de 26 juliol de 2019. Disponible a: [https://www.boe.es/eli/es/res/2019/07/12/\(4\)](https://www.boe.es/eli/es/res/2019/07/12/(4))

3.A. El bienni de 2017-2018: el Parlament debat i es pronuncia respecte de l'educació dels infants de 0 a 3 anys

3.A.1. Debat intens sobre l'esborrany d'un decret per regular els centres assistencials de 0 a 3 anys i posició unànime del Parlament

Al final del curs 2016-2017 van començar a anunciar-se, des dels entorns de les conselleries d'Educació i de Serveis Socials, mesures normatives per "resoldre el problema de les guarderies que només compten amb llicència d'activitats". Es tractava del projecte "d'un decret pel qual s'establien els criteris d'autorització dels serveis assistencials de guarda d'infants de 0 a 3 anys" de la Conselleria de Serveis Socials.

En conèixer-se l'esborrany, un sector del 0-3 s'alarmà, perquè considerà que sí que regulava l'autorització dels serveis assistencials, però ho feia tan a la baixa que ho veien més un problema que no una solució, atès que consideraven que s'obria a permetre condicions molt dubtoses per a la cura adequada dels infants.

La premsa parlà d'una segona xarxa de guarderies *low cost* i advertia que acabaria sent majoritàriament un servei mediocre per als infants pobres, atesa la manca de places públiques i sobretot atesa la manca d'ajudes econòmiques per garantir la igualtat de dret per a l'accés a les escoles educatives.

El debat fou intens en tots els àmbits, inclosos els mitjans. Finalment, el Parlament es pronuncià per unanimitat el 9 de març de 2018 a través de la Proposició no de Llei relativa a l'educació de 0 a 3 anys (PNL 16956/17), i per unanimitat acordà:

Aturar la tramitació del decret esmentat.

Creació d'una comissió tècnica de treball per elaborar un document marc sobre l'atenció educativa i assistencial dels infants més petits de tres anys, que tenguí com a principal eix vertebrador la xarxa d'escoles infantils.

La potestat reglamentària sobre els serveis assistencials correspon als consells insulars.

3.A.2. Moció relativa a la millora de les polítiques per a l'educació de 0-3 anys (2018)

El dia 22 de maig de 2018 el Ple del Parlament de les Illes Balears aprovava una moció del grup parlamentari Podem Illes Balears relativa a la política general educativa de 0 a 3 anys.

S'aprovà:

1. La Conselleria d'Educació haurà d'obrir l'escoleta de Can Nebot d'Eivissa a compte seu.
2. Establir una ajuda mínima anual de 6.000 euros/unitat per al sosteniment de les escoles públiques municipals.

- Aquesta mesura ja s'ha aplicat amb efectes des del curs 2018-2019.⁷
3. Afavorir els menjadors escolars a les escoles públiques i incrementar un 5% l'ajuda per a les unitats que en tinguin.
 4. Incloure ajuts per als alumnes de 1r cicle en els ajuts individuals de menjador del curs 2018-2019.
 - Finalment s'ha aplicat el curs 2019-2020.
 5. Incloure en la convocatòria d'ajuts a les escoles públiques la compensació del 50% dels ajuts que els ajuntaments hagin aportat a les famílies dels alumnes.
 - S'ha aplicat el 80% de bonificació a la convocatòria d'ajuts del curs 2018-2019.
 6. Convocar ajuts individuals per a l'escolarització el curs 2018-2019 en centres d'educació infantil per a infants en situació econòmica vulnerable.
 - No s'ha fet la convocatòria, malgrat tenir una assignació específica aprovada unànimement pel Ple del Parlament per a tot l'any 2019.
 7. Dotar els equips d'atenció primerenca per al curs 2018-2019 fins a assolir un total de 84 professionals amb el criteri objectiu següent:
 - Orientadors/orientadores educatius:
 - 1 h setmanal/aula d'escola infantil pública
 - 45' setmanals/aula de centre d'educació infantil
 - 1 h setmanal/centre no autoritzat
 - Mestres de Pedagogia Terapèutica i/o d'Audició i Llenguatge:
 - 2,5 h setmanals/aula d'escola infantil pública
 - S'ha aplicat finalment el curs 2019-2020 seguint, però, altres criteris d'assignació dels professionals.
 8. Convocar i reunir abans de final de juny de 2018 la Comissió de Planificació i la Comissió de Coordinació Educativa previstes per l'article 15 i els següents del Decret 131/2008.

⁷ Resolució del conseller d'Educació i Universitat de 24 de maig de 2019 per la qual es convoquen ajuts a la xarxa d'escoles públiques de les Illes Balears per a la creació de places públiques de primer cicle d'educació infantil; per al sosteniment de les escoles públiques de primer cicle d'educació infantil; per al funcionament de serveis educatius d'atenció primerenca; per al funcionament d'activitats, serveis i programes per a l'enfortiment de les capacitats educatives de les famílies, i per als ajuts a l'escolarització dels infants de les famílies més vulnerables socialment, especialment de les famílies en risc d'exclusió social, corresponents a l'any 2019. BOIB de 30 de maig de 2019. Disponible a: <http://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2019/72/1035263>

- El setembre de 2019 encara no s'havia convocat cap comissió de l'IEPI.

3.A.3. Creació de la comissió tècnica de treball per elaborar un document marc sobre l'atenció educativa i assistencial dels infants més petits de tres anys (2018)

Com a resultat d'un acord unànim al Parlament arran de la PNL 16956/17, el 30 de maig de 2018 es constituí la Comissió Tècnica 0-3, formada per un total de 16 persones: 2 en representació de la Conselleria d'Educació, 8 dels consells insulars (2 de cada un), 1 de la COAPA, 1 del Col·lectiu 0-3 de les Illes Balears, 2 de la UIB, 1 de la FELIB i 1 d'UNICEF.

Dia 10 de gener de 2019, set mesos després, s'aprovà de manera unànime el document marc que s'havia encarregat i presentat al Parlament el dia 7 de febrer de 2019, el qual rebé l'aprovació general dels membres de la Comissió d'Educació del Parlament.

3.A.4. El document marc *L'educació dels infants de 0 a 3 anys i la necessària equitat. Anàlisi de la realitat a les Illes Balears. Consideracions i recomanacions*⁸

El document està organitzat en cinc capítols:

- Capítol I. Mapa escolar 0-3. Realitat i necessitats
- Capítol II. Escoles infantils públiques i la xarxa d'escoletes públiques de les Illes
- Capítol III. Centres d'educació infantil privats i centres no autoritzats (0-3)
- Capítol IV. L'equitat al primer cicle d'educació infantil a les Illes Balears
- Capítol V. Les famílies. Competències i necessitats
- Apodament educatiu de les famílies. L'oci sa. Conciliació familiar i laboral. Mares de dia.

Cada capítol comença amb una anàlisi de la realitat, seguida de la presentació de l'horitzó desitjable i el possible i conclou amb recomanacions concretes, 120 en el conjunt del document, per fer-lo realitat.

Aquestes recomanacions inclouen propostes de modificacions o de noves normatives:

1. Modificació del Decret 131/2008 per fer possible la compensació als titulars de les escoles públiques dels costos de les bonificacions o beques per a l'escolarització ja incloses en els pressupostos de 2019.
2. Per fer possible que els alumnes d'alguns centres privats sense afany de lucre puguin rebre ajudes econòmiques per a l'escolarització ja incloses en els pressupostos de 2019. I de les ordres i resolucions que se'n deriven.
3. Modificació del Decret 60/2008 per facilitar la reconversió de guarderies en centres educatius.

⁸ Ara es pot consultar a: http://www.conselldeivissa.es/portal/RecursosWeb/DOCUMENTOS/1/0_14429_1.pdf <http://www.cime.es/Publicacions/VerPub.aspx?Id=65125> i <http://www.ajciudadella.org/Publicacions/VerPub.aspx?Id=39113>

4. Modificació de la convocatòria d'ajuts individuals de menjador 2018-2019 perquè inclogui els infants de 1r cicle d'educació infantil.
5. Proposta de normativa dels consells insulars per regular i autoritzar els centres que atenen regularment infants de fins a 3 anys sense comptar amb autorització (si és que han d'existir aquests centres).
6. Proposta de normativa per regular l'activitat de mares de dia.
7. Proposta de normativa per acreditar la formació i les competències de les mares de dia.
8. Es proposa que la normativa general que regula el Decret 18/2011 s'adapti a les normes de les activitats adreçades a infants més petits de 3 anys.
9. S'inclouen propostes per a les instruccions anuals de funcionament tant dels centres de primer cicle d'educació infantil com dels equips d'atenció primerenca. Les recomanacions inclouen creació, renovació o ajustos de terminis i altres, segons cada cas, en les convocatòries d'ajuts econòmics:
 - per a la creació i consolidació de places d'educació infantil;
 - per a la reconversió de guarderies en escoletes;
 - de l'ordre anual dels mòduls que preveu el Decret 131/2008, i
 - per a ajuts de menjador.

En quines qüestions essencials se centra el document?

1. La necessitat de places de 1r cicle d'educació infantil

Necessitat urgent d'augmentar l'oferta educativa de 0 a 3 anys: a les Illes Balears⁹ hi ha 11.125 places de 1r cicle d'educació infantil, que representen una oferta per al 35% dels infants residents.

QUADRE 1. PLACES 0-3 TOTALS PER ILLES
(INFANTS, PLACES I % DE PLACES PEL QUE FA A INFANTS RESIDENTS DE FINS A 3 ANYS)

	Població 0-3	Places CEI	% Places CEI	Places EI	% Places EI	Total places EI+CEI	% Total
Eivissa	2.986	377	12,6	539	18,1	916	30,7
Formentera	332	0	0,0	74	22,3	74	22,3
Mallorca	26.129	3.685	14,1	4.730	18,1	8.415	32,2
Menorca	2.310	127	5,5	1.593	69,0	1.720	74,5
ILLES BALEARS	31.757	4.189	13,2	6.936	21,8	11.125	35,0

⁹ Vegeu el capítol I i els annexos del document marc: *L'educació des infants 0-3 i la necessària equitat*.

Amb una distribució molt desigual no sols entre illes sinó també entre els municipis.

La comissió plantejà la necessitat urgent que tots els grans municipis arribin a una oferta mínima del 37,5%, cosa que suposa un increment de 2.600 places en el conjunt de les Illes Balears.¹⁰ Les poblacions on es necessiten més places per arribar a aquest 37,5% són:

A Eivissa es necessiten 637 places per garantir una oferta mínima de places per a un 37,5% dels infants 0-3.

	Total infants residents	Total places actuals	Total % places actuals	Places que hi hauria d'haver per a un 37,5%	Places que falten per a un mínim de 37,5%
Eivissa Vila	1.525	311	20,4	571,9	261
Santa Eulària des Riu	936	152	16,2	351,0	199
Sant Antoni de Portmany	746	171	22,9	279,8	109
Sant Joan de Labritja	202	37	18,3	75,8	39
Sant Josep de sa Talaia	732	245	33,5	274,5	30

A Formentera es necessiten 51 places.

A Menorca no es necessita cap plaça.

A Mallorca es necessiten 1.908 places per garantir una oferta mínima de places per al 37,5% dels infants de fins a 3 anys. Les deu poblacions de Mallorca més deficitàries són:

	Total infants residents	Total places actuals	Total % places actuals	Places que hi hauria d'haver per a un 37,5%	Places que falten per a un mínim de 37,5%
Palma	11.344	3.477	30,7	4.254,0	777
Manacor	1.322	190	14,4	495,8	306
Son Servera	294	0	0,0	110,3	110
Marratxí	1.164	330	28,4	436,5	107
Muro	232	0	0,0	87,0	87
Santa Margalida	322	37	11,5	120,8	84
Lloseta	203	0	0,0	76,1	76
Inca	1.118	351	31,4	419,3	68
Llucmajor	990	308	31,1	371,3	63
Santa Maria del Camí	235	42	17,9	88,1	46

¹⁰ Vegeu l'annex 2 del capítol I del document marc: *L'educació des infants 0-3 i la necessària equitat*.

D'on poden sortir les 2.600 places de 1r cycle d'educació infantil necessàries amb caràcter d'urgència?

Quadre resum i tipologia de les possibles noves places

Places de titularitat pública	Nombre de places públiques
El Ple del Parlament del dia 21 de maig de 2018 va acordar crear un mínim de 1.000 places de titularitat pública abans de final de 2022	1.000
Places públiques 0-3 que funcionen sense autorització de la Conselleria d'Educació ¹	Devers 300
Places de titularitat privada	Nombre de places privades
Reconversió en centres d'educació infantil de centres sense més autorització que la llicència municipal d'activitat	Devers 1.300 (podrien ser més)
Total: places de titularitat pública + places de titularitat privada	2.600

Per què es proposa la reconversió de les guarderies interessades en centres de 1r cycle d'educació infantil?

Perquè hi ha un nombre indeterminat de centres¹² que, emparats en la manca de normativa, funcionen sense més autorització que la llicència d'activitats. Part d'aquests centres, si els animen, acompanyen i ajuden, poden estar interessats a esdevenir centres educatius, atesa la creixent sensibilitat i consciència al respecte.

En què consisteix l'ajuda proposada per a la reconversió?

1. Modificar el Decret 60/2008 per tal de permetre que les guarderies que ho demanin abans de juliol de 2021 siguin autoritzades com a centres singulars. Aquesta modificació normativa ja va ser publicada al BOIB el 26 de juliol de 2019.¹³
2. Convocatòria d'ajuts econòmics per a la reconversió de guarderies en centres de 1r cycle d'educació de fins a 2.500 euros/plaça.¹⁴
3. Facilitar els procediments administratius d'autorització (vegeu la Recomanació I.b del capítol III. Pàg. 72 i seg.).

¹¹ Segons dades de la Conselleria d'Educació

¹² La Conselleria l'abril de 2018 va fixar aproximadament el nombre de guarderies de les Illes en 172 centres: 19 a Eivissa, 1 a Formentera, 151 a Mallorca de les quals 75 són a Palma i 14 a Manacor, 1 a Menorca.

¹³ Decret 58/2019, de 26 de juliol, de modificació del Decret 60/2008, de 2 de maig, pel qual s'estableixen els requisits mínims dels centres de primer cycle d'educació infantil. <http://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2019/103/1039758>

¹⁴ Vegeu el capítol III, annex I, del document marc: *L'educació des infants 0-3 i la necessària equitat*.

Què s'ha de fer amb les guarderies que no es vulguin reconvertir en centres educatius?

En el document marc es diu:

Recomanam que, si hi poden haver centres que atenen regularment els infants de fins a 3 anys sense disposar d'autorització de l'administració educativa, s'estableixi a totes les Illes una normativa d'obligat acompliment perquè els centres que actualment funcionen sense cap autorització, més enllà de les llicències d'activitats, estiguin adequadament regulats per garantir el dret a l'educació, a la salut i a la seguretat a què tenen dret tots els infants, per qui han de vetllar la comunitat i l'administració. Aquesta normativa ha de preveure, entre altres qüestions, un marge màxim de sis mesos perquè tots els centres ho sol·licitin i un any perquè tots els centres es regularitzin. D'aquesta manera, a finals del 2020 s'ha de donar per acabada aquesta situació.

Convé que la normativa sigui molt semblant a totes les Illes i que també prevegi aspectes vinculats a la salut i a la seguretat.

El fet que no estiguin sotmesos al currículum establert per l'Administració educativa no implica que no hagin de tenir unes condicions de marc físic i d'ambient afectiu estimulant i saludable. Han de poder experimentar amb el seu cos i els materials, han de poder relacionar-se amb els altres en unes condicions i un acompanyament favorables al desenvolupament de les seves competències.

La Comissió Tècnica 0-3 va donar per bona la decisió unànime del Parlament arran de la PNL 16956/17 que siguin els consells insulars els que les regulin. Fins i tot la Comissió Tècnica 0-3 va definir una proposta de criteris que haurien de tenir aquests reglaments.

Vegeu el Capítol III, recomanacions 3 i 4 (pàg. 73) i els annexos 1 i 2 del document marc.

El Consell Insular de Menorca ho té com a acord del Pacte de Govern i internament ha començat el camí.

Proposta de crear un marc de col·laboració entre la Conselleria d'Educació i els centres d'educació infantil que ho vulguin

En el conjunt de les Illes les escoles infantils públiques aporten places per al 21,8% dels infants de 0-3 anys. Hi ha recursos molt diferents a cada illa: a Mallorca i a Eivissa l'oferta pública 0-3 és la mateixa: places per al 18,1% dels infants. A Formentera, per al 22,3% dels infants, i a Menorca, per al 69%.

El percentatge de places públiques varia sobretot entre poblacions.

Hi ha municipis grans que no tenen cap escoles pública de 0 a 3 anys: Son Servera, Muro, Lloseta.

Palma i Eivissa vila només tenen places públiques per al 9% dels infants.

Tenen places públiques entre el 10% i el 15% dels infants: Binissalem, Marratxí, Manacor, Santa Margalida, Santa Eulària des Riu, Sóller i Lluçmajor.

I així podríem llistar fins a 35 municipis dels 67 municipis de les Illes amb una oferta de places públiques per davall del 30% dels infants.

Açò no vol dir només dificultats per escolaritzar infants, sinó sobretot per garantir l'escolarització adequada d'infants amb dificultats individuals; dificultats sobretot per facilitar l'accés a l'escolarització a les famílies amb dificultats econòmiques; dificultats, en definitiva, per fer polítiques socials de primera infància.

Per tant, sembla que la Comissió Tècnica 0-3 va veure oportú proposar que s'estableixi un marc raonable de col·laboració amb els centres d'educació infantil privats aprofitant el que preveu el Decret 131/2008,¹⁵ la disposició addicional segona del qual preveu que els convenis amb entitats privades han "de cercar les sinergies possibles en matèria d'atenció a la diversitat, de formació pedagògica i de millora de gestió, de diversificació d'horaris per facilitar diferents recursos per a la conciliació familiar".¹⁶

Amb aquest objectiu i per tal de donar marc legal prou ampli i a la vegada delimitat, es proposà en el mateix document marc la modificació del Decret 131/2008. La modificació del Decret va ser publicada al BOIB el dia 16 de març de 2019.¹⁷

Segons informacions de l'IEPI, el mes de juliol de 2019 ja havien signat el conveni una trentena del centenar d'escoletes privades de les Illes.

Famílies. Competències i necessitats

Al capítol V, centrat en les famílies, es recomana promoure actuacions amb l'objecte de beneficiar les condicions educatives de la primera infància en els seus entorns socials i les capacitats educatives de les seves famílies. També es recomana que els consells insulars prenguin iniciatives de dinamització en l'organització —directament o a través dels municipis— de plans, programes i activitats d'apoderament educatiu de les famílies dels infants, com són els espais familiars, els tallers de criança...

També es fan referències concretes a la necessitat de facilitar i promoure l'oci sa de les famílies i regular les condicions d'activitats d'oci adreçades a infants més petits de 3 anys que no estiguin acompanyats.

¹⁵ Decret 131/2008, de 28 de novembre, pel qual s'estableix i regula la xarxa d'escoles infantils públiques i els serveis per a l'educació de la primera infància de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i es crea l'Institut per a l'Educació de la Primera Infància. <http://boib.caib.es/pdf/2008169/mp7.pdf>

¹⁶ Document marc *L'educació des infants 0-3 i la necessària equitat*. Recomanació 5 del capítol III (pàg. 74).

¹⁷ Decret 16/2019, de 15 de març, pel qual es modifica el Decret 131/2008, de 28 de novembre, pel qual s'estableix i regula la xarxa d'escoles infantils públiques i els serveis per a l'educació de la primera infància de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i es crea l'Institut per a l'Educació de la Primera Infància. BOIB de 16 de març de 2019. Disponible a: <http://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2019/35/1029471>

S'insisteix en la necessitat de mesures de tot ordre per a la conciliació laboral i familiar.

La necessària equitat com a eix transversal del document marc

El capítol IV del document marc comença dient:

Les dades de què disposam¹⁸ indiquen que, segons agafem com a referència la renda mitjana balear o estatal, entre un 27% i un 30% dels infants que viuen a les Balears en una família amb ingressos inferiors al llindar de pobresa i, en qualsevol cas, el situen per sobre de la mitjana estatal. També evidencien que, malgrat que l'ocupació laboral de la població adulta ha pujat la pobresa de la mateixa població, ha augmentat com a conseqüència de les deplorable condicions laborals a què estan sotmeses moltes persones.

[...] Sí, la pobresa té rostre d'infant.

UNICEF¹⁹ assenyalava que l'esquerda de la desigualtat infantil ha tingut un increment alarmant i tanmateix a Espanya no s'han aplicat polítiques per pal·liar els efectes de les diferències.

Save the Children²⁰ situa en un 9,7% l'increment de les desigualtats que afecten la infància i descriu com a Espanya la pobresa creix, les polítiques que s'apliquen aquí tenen una escassa capacitat reductora de les diferències, i, a més, els més pobres tenen una escassa participació en els béns: el 10 % més pobre tot just disposa d'un 1,5 % de la renda del país i, per tant, els pobres són molt més pobres que a la resta de països europeus, en què estem al mateix nivell que a Romania, Grècia i Bulgària.

Save the Children també explica que el 20% de la població amb la renda més baixa —sabem que hi són especialment inclosos els infants— ha tingut un 32% de caiguda de la seva renda en els darrers anys (això vol dir que els més pobres són un 32% més pobres en els darrers anys).

També explicita que “un dels serveis que més contribuirien a reduir desigualtats és el diagnòstic i l'atenció primerenca”: L'etapa infantil que comprèn des del naixement fins als 3 anys (o els 1.000 primers dies de vida) és un moment crucial que determina la trajectòria futura dels infants i, per tant, ofereix a les institucions públiques una oportunitat per a la inversió dirigida a garantir no només un desenvolupament físic, cognitiu i emocional adequat per a la infància d'avui, sinó també una població futura més sana, educada i productiva. D'acord amb James

¹⁸ INE (2018). Encuesta de condiciones de vida. Dades publicades el 2018 referides al 2017 respecte a taxa de risc de pobresa amb carència material greu referides a les Illes Balears.

Espinosa Bayal, M. A. (2018). *La garantía del derecho a la educación en la etapa 0-3 años*. Barcelona: UNICEF, Instituto Universitario UAM-UNICEF de Necesidades y Derechos de la Infancia y la Adolescencia (IUNDIA).

Save the Children (2017). *Desheredados. Desigualdad infantil, igualdad de oportunidades y políticas públicas en España*.

UNICEF (2017). *La infancia en las Illes Balears. 2017. Rumbo a la aplicación de la Agenda 2030*.

UNICEF (2016). *Equidad para los niños. El caso de España*.

UNICEF (2014). *Políticas públicas para reducir la pobreza infantil en España: análisis de impacto*.

¹⁹ UNICEF (2016). *Equidad para los niños. El caso de España*, pàg. 9.

²⁰ Save the Children (2017). *Desheredados. Desigualdad infantil, igualdad de oportunidades y políticas públicas en España*.

Heckman, premi Nobel d'economia l'any 2000, les intervencions a edats primerenques resulten ser una de les polítiques públiques més redistributives i de més tornada (en termes cost-benefici) possibles. Atès que aquests programes són més beneficiosos per a les nenes i els nens d'origens socioeconòmics desfavorits, poden ajudar a mitigar les diferències en el benestar físic, cognitiu i socioemocional.²¹

És així que quan parlem de pobresa 0-3 no ens referim només a limitacions econòmiques, sinó que s'agregen per les barreres objectives i subjectives que troben les famílies amb menys recursos econòmics per accedir als serveis amb un mínim de qualitat i molt especialment a escoles infantils. Això fa que aquests sectors més vulnerables quedin exclosos de la important despesa pública que especialment les administracions locals fan en educació de la primera infància i, per tant, no en treuen benefici els que haurien de ser els primers usuaris.

A més, a la pobresa infantil s'hi afegeix la invisibilitat de la seva realitat quotidiana.

Aquestes dades i, molt especialment, el contacte diari a l'escola amb aquesta realitat de pobresa i exclusió insultant feren de l'equitat un eix transversal del document marc, a més de tenir un capítol específic, el IV: La necessària equitat. Propostes per a l'equitat al primer cicle d'educació infantil.

En aquest capítol IV es recullen recomanacions fonamentals:

1. Ajuts individuals de menjador per a alumnes d'escoletes. Que les convocatòries anuals d'ajuts individuals de menjador incloguin sempre com a possibles beneficiaris els alumnes de primer cicle d'educació infantil de les escoles infantils públiques i els alumnes de primer cicle d'educació infantil de centres d'educació infantil privats que hagin signat el conveni de col·laboració amb la xarxa pública d'escoletes.

La convocatòria dels ajuts per al curs 2019-2020²² ja va recollir la proposta de la Comissió Tècnica 0-3 i estableix que "els alumnes que estan escolaritzats en centres del primer cicle d'educació infantil que formin part de la xarxa d'escoletes públiques o de la xarxa educativa complementària que hagin signat el conveni pertinent" podran acollir-se a l'esmentada convocatòria

2. Ajuts per a l'escolarització dels alumnes a les escoletes

En el capítol 4 es proposa:

a) que s'inclogui a la convocatòria d'ajuts a la xarxa d'escoles públiques la compensació a cada administració titular de les escoles infantils públiques d'un 80% de les despeses que hagin fet

²¹ Save the Children (2017). *Desheredados. Desigualdad infantil, igualdad de oportunidades y políticas públicas en España*, pàg. 141.

²² Resolució del conseller d'Educació i Universitat de dia 16 de maig de 2019 per la qual es convoquen ajuts individualitzats de menjador per als alumnes escolaritzats als centres docents no universitaris durant el curs escolar 2019-2020. BOIB d'I de juny de 2019. Disponible a: <http://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2019/73/1035482>

amb motiu de bonificacions, beques, ajudes, etc., per facilitar l'escolarització al 1r cicle d'educació infantil dels infants de famílies en dificultats econòmiques, i

- b) que s'inclouin també les modificacions legals necessàries perquè determinats centres d'educació infantil privats siguin reconeguts com a centres col·laboradors de la xarxa d'escoles infantils públiques (o altra normativa a l'efecte) i els seus alumnes puguin ser beneficiaris d'aquesta ajuda.

La convocatòria d'ajuts a les escoles públiques del curs 2018-2019²³ va incloure els ajuts a l'escolarització dels infants de les famílies més vulnerables que tenen per objecte contribuir a les despeses per a ajuts a l'escolarització dels infants de les famílies més vulnerables socialment, amb l'aportació de fins al 80% de les aportacions fetes per les administracions titulars.

Tanmateix a hores d'ara, mitjan setembre, no ha sortit la convocatòria per a les famílies socialment més vulnerables dels centres privats.

3. Els preus públics i el sistema d'ajudes, bonificacions o beques

El document marc recomana que tots els titulars d'escoles infantils estableixin el preus públics dels serveis d'educació infantil incloent-hi bonificacions a les famílies amb baixos ingressos amb una escala de quotes en funció dels ingressos perquè són més fàcils de gestionar, estalvia retards en la resolució de les quotes que s'han de pagar i sobrecàrregues de treball als Serveis Socials d'atenció primària.

També recomana que els criteris de bonificació siguin els mateixos a totes les escoles infantils de les Illes, i així les famílies de tot el territori de la comunitat amb la mateixa situació econòmica podran disposar de la mateixa bonificació.

I que els preus públics de les escoles s'igualin perquè en el marge de vuit anys les famílies de les escoles infantils públiques paguin un mateix preu a totes les escoles infantils públiques.

4. Atenció a la diversitat per raons personals. La inclusió

La Comissió Tècnica 0-3 va recomanar, per garantir l'eficiència dels recursos i la millor col·laboració entre els diferents serveis i les diverses administracions, que es publiquin orientacions, criteris i normes pel que fa a la col·laboració entre escoles i els equips d'atenció primerenca i l'acció conjunta amb els serveis de salut i de benestar social.

A més, amb posterioritat, la Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i

²³ Resolució del conseller d'Educació i Universitat de 24 de maig de 2019 per la qual es convoquen ajuts a la xarxa d'escoles públiques de les Illes Balears per a la creació de places públiques de primer cicle d'educació infantil; per al sosteniment de les escoles públiques de primer cicle d'educació infantil; per al funcionament de serveis educatius d'atenció primerenca; per al funcionament d'activitats, serveis i programes per a l'enfortiment de les capacitats educatives de les famílies, i per als ajuts a l'escolarització dels infants de les famílies més vulnerables socialment, especialment de les famílies en risc d'exclusió social, corresponents a l'any 2019. BOIB de 30 de maig de 2019. Disponible a: <http://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2019/72/1035263>

l'adolescència de les Illes Balears, a l'article 36.3, estableix que no podran donar-se duplicitat de diagnòstics ni de prestacions en el mateix infant.²⁴

Fa seu l'Acord del Ple del Parlament del dia 22 de maig de 2018 d'ampliació immediata dels EAP fins a 84 membres, que s'ha fet efectiva a l'inici del curs 2019-2020.

5. Formació i mesures per a l'acollida i l'acompanyament de les famílies més vulnerables. I altres mesures de protecció

El document marc recull, al capítol IV, la necessitat de més mesures organitzatives i de formació del professorat en relació amb l'acollida de famílies més vulnerables a les escoles. També, en relació amb la prevenció del maltractament i els abusos sexuals a menors, tant pel que fa a l'entorn familiar com a l'entorn escolar.

4. ANY 2019

4.A. Els pressupostos de 2019

La Comissió Tècnica 0-3 va elaborar una proposta en relació amb els pressupostos de 2019 que va ser aprovada de forma unànime pel Ple del Parlament.

En total suposa 7.174.168 euros de pressupost assignat a l'educació 0-3.

²⁴ Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears

Article 36

Dret a l'atenció primerenca

1. Els infants de menys de sis anys amb trastorns de desenvolupament o amb risc de patir-ne tenen dret a l'atenció especialitzada de forma gratuïta. Per raons d'inclusió els infants escolaritzats rebran aquesta atenció de forma preferent en els centres educatius i es regularà d'acord amb el que determina la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, en el capítol I, "Alumnat amb necessitat específica de suport educatiu" del títol II relatiu a l'equitat de l'educació.

2. Per via reglamentària, sens perjudici del que estableixi en cada moment el sistema educatiu, s'han de determinar les condicions mínimes d'acreditació, formació, titulació i capacitació, funcionament, control i seguiment d'atenció primerenca. Aquesta reglamentació, com a mínim, ha de garantir:

- a) Assegurar els serveis de logopèdia, psicologia i fisioteràpia.
- b) Comptar amb la participació activa dels pares i mares o tutors i dels infants atesos.
- c) Ser accessibles a tots els infants de menys de sis anys sense cap discriminació.
- d) Adequar l'organització interna i el funcionament dels serveis a les necessitats de la població infantil atesa i al seu benestar i als horaris de les famílies.

3. Mitjançant el Pla integral d'atenció primerenca de les Illes Balears previst a l'article 33 a) de la Llei 8/2018, de 31 de juliol, de suport a les famílies, es garantirà tant la cobertura de tots els infants que la necessitin com la no duplicitat de diagnòstic ni de prestacions al mateix infant tret de quan quedi explícitament justificat. S'evitarà la fragmentació conseqüència de diferents serveis. Així mateix es garantirà una base comuna de dades entre les diferents administracions o departaments.

Identificació i quantia de les partides del pressupost 2019, que van ser aprovades per unanimitat

Mesura	Quantitat prevista	Partida afectada pressupost 2019
Dotació de la convocatòria d'ajuts individuals de menjador per als cursos 2018-2019 i 2019-2020 adreçats a les famílies amb alumnes d'escoles infantils públiques de primer cicle d'educació infantil (630.000 euros) i de centres d'educació infantil de primer cicle d'educació infantil (270.000 euros)	900.000 €	SECCIÓ 13 PROGRAMA 421K SUBCONCEPTE 48021
Compensació a les administracions titulars de les escoles infantils públiques del 80% dels menors ingressos deguts a bonificacions, beques i ajuts per facilitar l'escolarització en els cursos 2018-2019 i 2019-2020 en el primer cicle d'educació infantil dels infants de famílies amb rendes baixes.	900.000 €	SECCIÓ 13 PROGRAMA 421K SUBCONCEPTE 46000
Ajuts a l'escolarització 0-3 en centres privats. Dotació de la convocatòria d'ajuts destinats a famílies amb rendes baixes per a l'escolarització en els cursos 2018-2019 i 2019-2020 d'infants en el primer cicle d'educació infantil en escoles infantils privades.	399.168 €	SECCIÓ 13 PROGRAMA 421K SUBCONCEPTE 48000
Increment de 18 professionals per als equips d'atenció primerenca d'educació 0-3.	850.000 €	SECCIÓ 13 PROGRAMA 422A
Transferències a ajuntaments i consells insulars per a la creació de places públiques de primer cicle d'educació infantil.	1.000.000 €	SECCIÓ 13 PROGRAMA 421K SUBCONCEPTE 46000
Increment de l'aportació a 6.000 euros per unitat de primer cicle d'educació infantil, per als cursos 2018-2019 i 2019-2020.	2.800.000 €	SECCIÓ 13 PROGRAMA 421K SUBCONCEPTE 46000
Ajuts per a la regularització de places de primer cicle d'educació infantil. Convocatòria d'ajuts adreçada als titulars de centres que atenen regularment infants menors de 3 anys sense comptar amb autorització de la Conselleria d'Educació per finançar projectes per assolir els requisits que estableix la normativa per esdevenir centres autoritzats.	325.000 €	SECCIÓ 13 PROGRAMA 421K SUBCONCEPTE 48000

En total suposen 7.174.168 euros consignats per a l'educació 0-3.

Quina despesa s'ha fet en data de final de setembre de 2019?

- **Ajuts individuals de menjador:** el pressupost 2019 (900.000 euros) preveia ajuts per a tot l'any 2019. **S'han aplicat a partir del setembre de 2019** mitjançant Resolució del conseller d'Educació i Universitat de dia 16 de maig de 2019 per la qual es convoquen ajuts individualitzats de menjador (BOIB d'I de juny de 2019). **Executat un 33% aproximadament.**

- **Ajuts a l'escolarització per a escoles públiques:** el pressupost 2019 (900.000 euros) preveia ajuts per a tot el curs 2018-2019. **S'ha fet la convocatòria** mitjançant Resolució del conseller d'Educació i Universitat de 24 de maig de 2019 per la qual es convoquen ajuts a la xarxa d'escoles públiques (BOIB de 20 de maig de 2019). **No es té informació de la quantia sol·licitada pels ajuntaments, però el Govern ha complert.**
- **Ajuts a l'escolarització per a escoles privades:** el pressupost 2019 (399.168 euros) preveia ajuts per a tot el curs 2018-2019. **No s'ha fet cap convocatòria.**
- **Increment de professionals dels equips d'atenció primerenca:** el pressupost 2019 (850.000 euros) preveia l'increment des de gener de 2019. **S'ha fet des de setembre de 2019. Executat el 33% aproximadament del que s'havia pressupostat.**
- **Aportacions als ajuntaments per a la creació de places públiques:** el pressupost 2019 (1.000.000 d'euros) preveia ajuts per a tot el 2019, i l'acord del Parlament era d'una assignació de 6.000 euros per cada nova plaça. **S'ha fet la convocatòria** i es preveu una assignació de 1.500 euros per cada nova plaça. Convocatòria mitjançant Resolució del conseller d'Educació i Universitat de 24 de maig de 2019 per la qual es convoquen ajuts a la xarxa d'escoles públiques (BOIB de 20 de maig de 2019). **Els ajuntaments no han tingut oportunitat de planificar, per manca d'anunci previ del Govern. La quantia assignada per plaça és el 25% del que es preveia.**
- **Aportació de 6.000 euros per unitat d'escoleta en funcionament:** el pressupost 2019 (2.800.000 euros) preveia ajuts per al curs 2018-2019. S'ha fet la convocatòria i es preveu la quantia d'assignació acordada. Convocatòria mitjançant Resolució del conseller d'Educació i Universitat de 24 de maig de 2019 per la qual es convoquen ajuts a la xarxa d'escoles públiques (BOIB de 20 de maig de 2019). **Executat el 100%.**
- **Ajuts per a la regulació de places de 1r cicle d'educació infantil i la reconversió de guarderies en escoles:** el pressupost 2019 (325.000 euros) preveia ajuts a la reconversió. **No s'ha fet la convocatòria.**

4. B. Llei de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears

El BOIB de 28 de febrer de 2019 publicà la Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears.

Serà una eina fonamental en la defensa real dels drets de l'infant també de 0 a 3 anys, que s'haurà de desenvolupar.

Algunes recomanacions del document marc queden convertides en norma de llei, com les referides a garantir el dret a la igualtat d'oportunitats de tots els infants, entre d'altres el dret a l'educació. Com ho és també la necessitat d'ordenar el sistema d'atenció primerenca que en aquests moments fa que els infants menuts siguin diagnosticats per dos sistemes administratius diferents per una mateixa problemàtica i atesos per tres sistemes d'ajuda.

4.C. El Pacte per a l'educació dels infants de 0 a 3 anys i la necessària equitat

El 20 de març de 2019 se signà al Parlament el Pacte per a l'educació dels infants de 0 a 3 anys i la necessària equitat.

El signaren els grups parlamentaris, Més per Menorca, Podem, PSIB-PSOE, Gent per Formentera-PSOE, i Més per Mallorca.

Els grups polítics El Pi, PP i Ciutadans també hi donaren suport explícit, sense arribar a signar-lo.

El Pacte fou proposat per COAPA Balears, UNICEF-Balears, Assemblea 0-3 de Mallorca, Eivissa i Formentera, Col·lectiu 0-3 de Menorca i Observatori de la Infància i de la Família de Menorca.

El Pacte recull els acords següents:

1. Les convocatòries d'ajuts individuals de menjador inclouran sempre els alumnes de 1r cicle d'educació infantil tant de les escoles públiques com privades (ja s'ha realitzat).
2. Ha d'incloure anualment els ajuts per afavorir l'escolarització dels infants de les famílies socialment més vulnerables prevists pel Decret 131/2008 per a l'alumnat d'escoles públiques i privades (s'ha fet per a les famílies de les escoles públiques).
3. Les convocatòries d'ajuts individuals que afectin l'alumnat de 2n cicle inclouran també l'alumnat de 1r cicle d'educació infantil.
4. Amb caràcter urgent, en col·laboració amb les administracions locals, s'ha de promoure la creació de les places escolars de 1r cicle d'educació infantil que siguin necessàries per arribar a una oferta mínima del 37,5% a tots els municipis balears, de manera que al final de l'any 2023 estiguin en funcionament.
5. En col·laboració amb les administracions locals, s'han de prendre les mesures oportunes perquè l'any 2029 hi hagi a les Illes Balears una oferta de places escolars de 1r cicle d'educació infantil per al 60% dels infants a tots els municipis balears que les necessitin.
6. Publicació de la resolució que fixa el model de conveni a què fa referència la disposició addicional segona referida a centres educació infantil (ja s'ha fet).
7. S'ha de posar en marxa un pla de reconversió perquè les guarderies que ho desitgin es reconverteixin en centres de 1r cicle d'educació infantil. El pla de reconversió ha d'incloure la modificació del Decret 60/2008 i els ajuts econòmics per fer possible la reconversió.
8. S'han d'incrementar els recursos humans dels EAP en 18 efectius fins a arribar a un total de 84 professionals (ja s'ha realitzat).

9. S'han d'incrementar anualment els recursos humans dels EAP fins a arribar a final de l'any 2024, en cinc anys, al 75% del que la Conselleria d'Educació assigna a les unitats de 2n cicle d'educació infantil.
10. S'han d'aportar a les administracions locals que en siguin titulars, aquest any 2019, 6.000 euros/unitat de 1r cicle d'educació infantil (ja s'ha realitzat).
11. S'ha d'incrementar anualment un mínim del 3% aquesta aportació a les administracions locals, amb l'objectiu que l'any 2030 aquesta aportació suposi el 33,3% dels costos de funcionament.
12. S'ha d'impulsar que el Govern de les Illes Balears, els consells insulars i els ajuntaments, cada un des de les seves pròpies competències, promoguin la participació activa de les famílies a les escoles. I que també promoguin i contribueixin a sostenir activitats i programes d'apoderament educatiu de les famílies amb infants en edats corresponents al 1r cicle d'educació infantil.
13. Les forces polítiques instaran el Govern d'Espanya a establir una aportació estable creixent per a l'educació dels infants de 0 a 3 anys i per a la necessària equitat fins a arribar als 33,3% dels costos.
14. S'ha de crear una comissió de seguiment d'aquest Pacte, que es reunirà de forma regular per analitzar-lo i fer públic cada sis mesos el grau d'acompliment dels compromisos adquirits; també farà propostes.

5. PER ACABAR

Si mirem aquest procés en perspectiva, veurem que hi sobresurten algunes característiques:

El primer element que destaca és que els avanços han estat a batzegades. No hi ha hagut continuïtat, sinó dos períodes molt significatius:

- el període de 2007 a 2011, liderat pel Govern, en què de 66 escoles autoritzades el 2007 vàrem arribar a les 217 escoles de l'any 2011, amb un increment del 328% en poc més de tres anys i amb més d'11.000 places escolars 0-3, i
- el període de 2008-2009, en el qual el Parlament ha impulsat mesures necessàries d'equitat per als infants de 0-3 anys.

El segon element que cal destacar és que en els dos períodes hi ha hagut una treballada unanimitat entre les forces polítiques força insòlita en la dinàmica política de la nostra comunitat autònoma.

El tercer element és que la ciutadania ha donat molt de suport a les mesures de millora de l'educació dels infants de 0 a 3 anys, perquè les consideren necessàries. Per a les famílies són essencials els serveis educatius per a la primera infància.

El quart element que s'ha de posar damunt la taula és que ja no es poden fer polítiques educatives sense vincular-les a polítiques socials d'infància. Tampoc no es poden fer polítiques socials d'infància sense cosir-les a les polítiques educatives. Els principals actors educatius fa anys que ens adverteixen de les greus problemàtiques educatives i familiars que acompanyen els infants que creixen: sovint creixen més les dificultats que els infants.

El cinquè element és que a les Illes Balears fins ara han estat els ajuntaments qui, de forma discreta però efectiva, ha assumit de fet les polítiques educatives de 0 a 3 anys. Ara per ara els costos de les escoles els assumeixen només les famílies, en el cas dels centres privats. A les escoles públiques el 80% dels costos s'han assumit, fins ara, entre els ajuntaments i les famílies. Esperem que el canvi d'enguany iniciat pel Govern assumint el 10-12% aproximat dels costos de funcionament de les escoles públiques es consolidi i avanci fins al 33,3%, com figura al Pacte per a l'educació dels infants de 0 a 3 anys com a objectiu per a l'any 2030. La majoria dels partits amb presència a les Corts espanyoles prometen gratuïtat a l'educació 0-3. Tanmateix, quan governen, sembla que no se'n recorden.

El sisè element és que és evident la capacitat i la maduresa dels professionals que cada dia obren les portes de les més de 200 escoles de les Illes.

I açò contrasta amb les males condicions laborals que es recullen en la majoria de convenis que regulen les relacions laborals dels professionals de l'educació 0-3. No em sorprendria un esclat de protestes.

Cal evocar, com a **setè element**, la manca de polítiques i d'ajudes per a la conciliació de la vida familiar i laboral que posa en crisi i dificulta les dinàmiques familiars. Per què se'n parla tan poc?